

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

■ Voorwoord

Gefeliciteerd. Dit nummer is ons jubileumnummer. De Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie bestaat 25 jaar en het Tijdschrift voor Systeemtherapie 20 jaar. Wij besteden er in deze extra dikke uitgave ruimschoots aandacht aan. Waarom zijn 20 en 25 jaar belangrijk? Wanneer wij tijd als lineaire tijd beleven dan is elk moment slechts een logisch gevolg van het moment daarvoor. Een loze optelsom van dagen heeft geen waarde. Maar wanneer wij tijd als circulaire tijd beleven dan functioneert de kalender niet enkel om hoeveelheden dagen te meten, maar ook om aan te wijzen welke dag het is. En met elke 'aangewezen dag' wordt dan weer uitdrukking gegeven aan cultureel bepaalde betekenissen die ons het samenleven en de realiteit helpen structureren. Wat drukken wij uit met onze jubilea? Is het als jarig zijn, een gelegenheid om centraal te mogen staan? Markeren wij er de tijd mee, om te differentiëren, positie te bepalen? Hoe is het nu ten opzichte van toen, hoe zou het kunnen worden?

In dit nummer vindt de lezer vier artikelen die elk op een eigen manier over 'de relatie' gaan. *Nicole Muller* en *Coriene ten Kate* schrijven over mentaliseren bevorderende therapie (MBT) in relaties en gezinnen. Mentaliseren bevorderende therapieën maken recent een opleving door. MBT met het gehele gezin ligt voor de hand. Ouders blijven zo de natuurlijke gehechtheidsfiguren voor het kind. De beschreven interventies doen denken aan systemische interventies zoals reflectief vragen stellen. Anders is dat de therapeut voorbeeldgedrag toont door zelf over eigen gevoelens te praten bij wat gezinsleden vertellen.

Robert van Hennik en *Annah Planjer* schrijven in het tweede artikel over de integratie van mentaliseren bevorderende therapie, narratieve therapie en systeemtherapie. Met het leren mentaliseren, leren kinderen wederkerigheid in contexten ervaren.

Bij autisme is er sprake van contextblindheid. Hoe kan systeemtherapie, waarin de context zo de nadruk krijgt, effectief zijn bij deze doelgroep? *Guus van Voorst* schrijft over relatietherapie aan partners, van wie één een stoornis in het autistische spectrum heeft.

In het vierde artikel schrijft *Lucia van der Sluijs* over de invloed van het werk van Scott Miller op haar beroepspraktijk. De persoon van de therapeut en de kwaliteit van de relatie zijn bepalend voor het effect van therapie. Miller bepleit een constante feedbackcultuur en het bespreekbaar maken van de therapeutische relatie hierin.

Na deze vier artikelen treft de lezer het speciale *Jubileumkatern* aan, met daarin reflecties op systeemtherapie door de tijd heen. *Ineke Muinen*, voorzitter van de NVRG, vertelt in een interview over bewegingen binnen de vereniging. *Alfons Vansteenwegen* vertelt over bewegingen in de geschiedenis van de gezins- en relatietherapie. *Annette Heffels* benadrukt, net als Vansteenwegen, dat gezins- en relatietherapie door meer scholen dan door de systeemtheorie alleen is beïnvloed. Vansteenwegen stelt een naamswijziging voor en spreekt van het 'Tijdschrift voor Relatie- en Gezinstherapie'. Ineke Muinen stelt ook een naamswijziging voor. Zij noemt de 'Nederlandse Vereniging voor Relatie-, Gezinstherapie en Systeeminterventies'. Muinen vindt dat de vereniging het systeemdenken buiten het veld van de psychotherapie vaker zou moeten stimuleren. *Hans Schuurman* vraagt zich af of er vanwege toenemende integratie wel een 50-jarig jubileum systeemtherapie zal komen. Maar Muinen stelt gerust. 'Wij zijn oud en sterk genoeg geworden'. Mensen kiezen therapiestromingen die bij hen als persoon passen. Systeemtherapie past ons, schrijven alle auteurs in de reflecties.

Na deze jubileumbijdragen volgen de vaste rubrieken in het tijdschrift. *Jolante de Tempe* vertelt in *De Praktijk* over een eenvoudige, bruikbare interventie. Het gaat over het maken en toepassen van een persoonlijke gebruiksaanwijzing om daarmee in relaties valkuilen te omzeilen zonder conflict te vermijden. Er is een verslag over de conferentie 'Nieuwe media en systeemtherapie', waarin *Annemarie Gerritsen Hyves* ontdekte. *Lenny Rodenburg* schrijft over het congres 'GewoonOngewoon' over autisme in het gezin. Rodenburg schreef ook de recensie van het boek *Pittige Jaren* en noemt dit boek, over opvoeding en communicatie tussen ouders en kinderen, een aanrader.

Ten slotte wil de redactie de lezer nogmaals wijzen op het forum op de website van de NVRG. Op dit forum kan op artikelen gereageerd worden.

Zo kan er een forumdiscussie ontstaan. Aan diegenen die, tijdens ons jubileum, de eigentijdsheid van systeemtherapie interactief en digitaal willen helpen benadrukken, vragen wij er eens naar te kijken, of er een reactie aan toe te voegen.

Robert van Hennik

Op 29 mei jl. overleed op 51-jarige leeftijd *Tim Zwaan*, kinderpsychiater en systeemtherapeut, aan de gevolgen van een ernstige hersenbloeding die hem enige weken daarvoor trof. Sindsdien was hij vrijwel geheel comateus. Zo kwam een abrupt einde aan het leven van een intens levend mens, begaafd, met veel gevoel voor humor, empathisch en in hart en nieren circulair denkend, in staat om voor collega's en cliënten onverwachte perspectieven te openen. Hij werkte bijna sinds de oprichting ervan bij het Lorentzhuis, centrum voor systeemtherapie in Haarlem, en was daar een van de dragende krachten. Velen zullen hem ook gekend hebben als inspirerend docent en inleider.

Van eind 1996 tot eind 2004 maakte Tim deel uit van de redactie van ons tijdschrift, de laatste jaren als lid van de kernredactie. Vaak hebben we geprofiteerd van zijn wijsheid en genoten van zijn humoristische invallen. Hij had een fijne neus voor wat de moeite waard was in een ons toegezonden artikel en wist op charmante wijze auteurs te stimuleren tot een vaak verrassend verbeterde versie van hun bijdrage. Maar vooral was het een feest hem als actief deelnemend redactielid mee te maken. Na zijn vertrek uit de redactie werd hij lid van de redactieraad en bleef zo betrokken bij het wel en wee van *Systeemtherapie*.

Zijn, veel te vroege, dood confronteert velen van ons met een grote leegte.

Han Blankstein